

در جلسه دوازدهم آذرماه 1323 نماینده قوچان طرحی برای الغای امتیاز نفت جنوب به مجلس تقدیم نمود

نماینده قوچان طرح ملی شدن صنعت نفت را زودتر از مصدق داد

غلامحسین ما، آنتی پترولیوم آن‌ها!

■ الهام یوسفی

نماینده وطن دوست

«پیشنهاد طرح محاکمه خائنین به ملت و میهن از جمله سیدضیاءالدین طباطبایی، رضا پهلوی، و کلاه و وزرا و رسیدگی به حساب اموال و دارایی‌های آن‌ها»، «پیشنهاد طرح ضبط اموال سرمایه‌دارانی که قبل از کودتای شهریور 1320 دارایی خود را به بانک‌های خارجی منتقل کردند به نفع ملت ایران»، «پیشنهاد خارج کردن لایحه تسلیحات از دستور کار مجلس و کافی دانستن سلاح موجود برای امنیت داخلی»، «مخالفت با عقد قرار دادهای نظامی با دولت آمریکا»، «مخالفت با حضور مستشاران خارجی در ایران»، «مخالفت‌های جدی و استیضاح کابینه‌های وابسته از جمله کابینه قوام السلطنه، هژیر و ساعد» و... این‌ها گوشه‌هایی از سوابق غلامحسین رحیمیان نماینده مردم قوچان در دوره 14 و 15 مجلس شورای ملی است.

رحیمیان متولد 1282 هـ

در این شهر بوده و گرچه درباره زندگی و شخصیت او اطلاعات اندکی در دست است اما جستجو در میان مشروح مذاکرات

پیشنهاد طرح محاکمه خائنین به ملت و میهن از جمله سیدضیاءالدین طباطبایی، رضا پهلوی، و کلاه و وزرا و رسیدگی به حساب اموال و دارایی‌های آن‌ها، پیشنهاد طرح ضبط اموال سرمایه‌دارانی که قبل از کودتای شهریور 20 دارایی خود را به بانک‌های خارجی منتقل کردند و... از جمله طرح‌های او است

مجلس و نیز گزارش‌های مبسوط حسین مکی در «کتاب سیاه» این ادعا را اثبات می‌کند که او نماینده‌ی وطن دوست بوده است.

ضد انگلیس یا ضد نفت

شاید مهم‌ترین و مشهورترین اقدام رحیمیان «پیشنهاد ماده واحده‌ی به طرح دکتر مصدق در تاریخ 12 آذر 1323» یا همان طرح لغو تمدید استخراج نفت جنوب باشد. ماده‌ی که پس از تصویب طرح دکتر مصدق مبنی بر تحریم مذاکرات نفت به مجلس پیشنهاد شد. رحیمیان روز بعد از تصویب طرح مصدق با اشاره به

سخنرانی‌های ایشان درباره‌ی زبان‌هایی که به سبب قرارداد نفت به ملت ایران وارد شده، طرح خودش را قرائت کرد: «مجلس شورای ملی ایران، امتیاز نفت جنوب را که در دوره‌ی استبداد به شرکت داری و واگذار شده و در دوره‌ی دیکتاتوری نیز آن را تمدید و تجدید نموده‌اند، به موجب این قانون الغای نماید. غلامحسین رحیمیان. به مناسبت تقدیم لایحه لغو تمدید نفت جنوب به اولقب «آنتی پترولیوم» یعنی ضد نفت داده بودند.

رحیمیان بعدها در تاریخ 18 آذرماه 1326 یعنی دوره 15 مجلس شورای ملی و در قسمتی از نطق طولانی خود درباره عملکردش در دوره قبلی مجلس این‌گونه گفته است: «...بینه یکی از کسانی بودم که در دوره چهاردهم راجع به لغو امتیاز نفت جنوب طرحی دادم و البته صدمه این را هم در انتخابات کشیدم. دوستان و عمال شرکت نفت جنوب انگلیس و ایران تحریکاتی کردند. اظهار نظر و عقیده‌ای که ابراز کردم برای این بود که من یک نفر ایرانی بودم و من نفع کشور را در این می‌دانستم.

خوشبختانه در این دوره هم این فکر مورد توجه بعضی از نمایندگان ملت قرار گرفته...».

طرحی که مصدق امضا نکرد

حسین مکی در کتاب «تاریخ بیست ساله» درباره رحیمیان می‌نویسد: «در جلسه دوازدهم آذرماه 1323 نماینده قوچان طرحی، برای الغای امتیاز نفت جنوب به مجلس تقدیم نمود. رحیمیان پس از قرائت طرح پیشنهادی خود، خطاب به دکتر مصدق گفت: «آقای دکتر شما طرح مفیدی، دیروز راجع به عدم اعطای هرگونه امتیاز به خارجی‌ها پیشنهاد کردید و تصویب شد. اکنون

چالشی از شرق

«او خطر جنگ عمومی و بزرگی را بین کشورهای مختلف افزایش داده و ملت خود را نیز به فقر کشانده و در آستانه سقوط قرار داده است. با این همه ملتش او را دوست دارند و کارهایش را تحسین می‌کنند». این بخشی از گزارش بلندی است که مجله آمریکایی «تایم» در شماره 7 ژانویه 1952 خود با تیتر «مرد سال: چالشی از شرق» درباره‌ی مرد سال 1951 از دیدگاه این مجله، یعنی دکتر محمد مصدق منتشر کرده بود. گزارشی طعنه‌آمیز و دوپهلوی که هشدار می‌داد: «حول حرکات این اعجوبه زمان، بحرانی در سرنوشت جامعه بشری در حال شکل گرفتن است... او بود که داستان نفت را به یکی از قصه‌های شهزاد تبدیل نمود و چرخ‌های آشوب را روغن کاری کرد... مصدق ناگهان سمبل خواست‌ها و آرزوهای میلیون‌ها انسان در داخل و خارج ایران گردید و مظهر احساسات خشمگینانه و تعصب‌آلودی شد که خود آن را پدید آورده بود. احساسات میلیونی مردم این کشورها چنان دستخوش هیجان شد، که ترجیح می‌دادند نابود شوند و تن به ادامه رابطه با غرب ندهند...».

در پایان همین گزارش، نویسنده‌ی تایم بخشی از تقصیر آشوب مصدق را گردن انگلیسی‌ها انداخته و از هوشمندی آمریکا برای جلوگیری از اقدام نظامی جنون‌آمیز انگلیس سخن گفته بود. شاید همین نوع هوشمندی بود که یک کودتای ناگهانی را بهترین پایان برای ماجرای ملی شدن صنعت نفت می‌دید. کودتایی که در اوج انزوای آیت‌الله کاشانی، به استمداد انگلیس و با اعلام اسم رمز از طریق رادیو بی‌بی‌سی فارسی انجام گرفت و از کمرنگ شدن پشتوانه مردمی و مذهبی دولت مصدق برای موفقیت خود بهره برد.

شاید مهم‌ترین و مشهورترین اقدام رحیمیان را «پیشنهاد ماده واحده‌ای به طرح دکتر مصدق در تاریخ 12 آذر 1323» دانست. ماده‌ای که پس از تصویب طرح دکتر مصدق مبنی بر تحریم مذاکرات نفت به مجلس پیشنهاد شد